

- „Dárius első esztendejében” – az első nagy „hatalomváltás”, ld. 2. fejezet (szobor: aranyfej, ezüstmell). Ott Isten kijelentett valamit, itt beteljesítette. Isten azt teljesíti be, amit kijelentett. Nem mondhatjuk, hogy „nem tudjuk, mire számítsunk”. (Jak 4,13–14: „azt sem tudjátok, mit hoz rátok a holnap”, ez azoknak szól, akik saját terveikkel foglalkoznak, nem számolnak Istennel).
- Dániel imádságában is többször visszaköszön: Isten megmondta, mi lesz, ha elhagyjuk Őt, és be is teljesítette. A méd-perzsa birodalom eljöttkor is tudta, hogy az történik, amit Isten megígért. Megértette az írásokból. Jer 25,12: „mikor eltelik a hetven esztendő, meglátogatom a babiloni királyon... az ő álnokságukat”. Ez teljesedett be. Ha most Dániel „rövidzárlatosan” gondolkodna, a saját feje után menne, szervezkedni kezdene: vége Babilonnak, menjünk haza. Nem ezt teszi, Istenre néz: Ő most szabadulást készít nekünk, el tudjuk-e már fogadni ezt, alkalmasak vagyunk-e arra, hogy „benne legyünk” abban, amit Isten tesz. Isten elvégzi, amit kijelentett, de nem mindegy, hogy mi milyen szívvel vagyunk benne ebben. Felismertük-e a bűneinket, azt, hogy a 70 évvel ezelőtti dolgok azért történtek?
 - o Hogy működik ez nálunk? Találgatnunk kell, hogy ami éppen ért engem, azt melyik bűnömért engedte rám Isten? Nem kell találgatni: figyelni kell Istenre, megérteni az Írásokból, amit mondani akar, a figyelmeztetéseket is.
- Jer 25,12 szerint egyedül a 70 év letelése a szabadulás „feltétele”. Még csak azt sem mondja, hogy „akkor, ha addig megtértek, megszabadítalak titeket”. Ő előre cselekszik: készíti a szabadulást, és munkálja a megtérést, ahogyan most is: „Krisztus már akkor meghalt értünk, amikor bűnösök voltunk”, ill. amikor mi még nem is ismertük sem Őt, sem a bűneinket, nem is éltünk.
- Dániel imádsága: dicsőíti Istent, aki előre, érdemtelenül adja a szabadulást. Sőt abban reménykedik, hogy Isten „túlteljesíti” ígértét: „megtartja a szövetséget és a kegyességet azok iránt, akik Őt szeretik, megtartják parancsolatait” (9,4 – 5Móz 7,9) – majd úgy folytatja: mi nem tartottuk meg. Még ahhoz sincs jogom, hogy hozzá forduljak az ígértére hivatkozva, csak a kegyelmében reménykedhetek. „Nem vagyok méltó arra, hogy fiadnak nevezz” – semmire sem, de Te vagy az Atyám. Csak ez biztos, csak ez ad reményt. Ez a kegyelem jelent meg Jézus Krisztusban (aki nemcsak tanított róla, hanem Ő maga a kegyelem). Amikor Dániel azt mondja: „önmagadért, Istenem, mert a te nevedről neveztetünk...”, ez megfelel az „Atyám” megszólításnak és annak, amikor mi „Jézus Krisztusért” kérjük Istent, hogy bocsásson meg.
- Itt Isten az egész népnek készített szabadítást. Mindenkinek fel kell még ismernie azt, amit Dániel felismert: a bűneiket, azt, hogy Isten cselekszik, hogy ők érdemtelenek rá; hálával és hittel kell elindulniuk. Ez még időbe telt; Dániel nem siettetett, tudta, hogy ezt mind az Úr fogja elvégezni.
 - o Csak ez az ébredés. A „felbuzdulás” a külsőségek megújítására nem az. Csak az marad meg az Úr mellett, a követésben, aki valóban felébredt. Izráelből sem mindenki maradt meg ezután a hitben. ’89-90-es „szabadság”: megteltek a templomok, majd kiürültek.
 - o A „vallásszabadság” nem elég önmagában az ébredéshez. Kereteket ad, lehetőségeket az evangélium hirdetésére, ami majd az ébredést munkálja. Felelősség is: éljek a lehetőségekkel, hirdessem az evangéliumot. Harc is: sok

hamis tanítást ugyanolyan szabadon hirdethetnek. Imádságra, bizonyágtételre van szükség.

- Dániel a készülő szabadításra tekint: nemcsak a „földrajzi” szabadításra, hanem arra is, hogy Isten megszabadítja őket a bűnből. Ez a szabadítás most már készen van Jézus Krisztusban. De várjuk mi is a „készülő szabadítást”, amikor Krisztus visszajön, és erre készen kell lennünk: megtéréssel (aki még nincs), az Ő hallgatásával, bűnbánattal, engedelmességgel, a hit megtartásával („aki mindvégig kitart, az üdvözü”), munkálkodással („de nem én, hanem az Istennek velem való kegyelme”).

„Mert nem a magunk igaz tetteiben, hanem a te nagy irgalmadban bízva visszük eléd könyörgéseinket.” Dán 9,18